

HET ZOÖLOGISCH STATION

DER

NEDERLANDSCHE DIERKUNDIGE VEREENIGING

in 1913.

Het verslag omtrent den toestand van ons Station, dat ik heden wederom de eer heb voor Uwe vergadering uit te brengen, bevat als van ouds enkele mededeelingen omtrent den staat, waarin het gebouw, de aquariuminrichting en de verdere inventaris zich bevinden, een opgaaf van de dames en heeren, die in het afgelopen jaar in het Station gewerkt hebben, een lijst van het verzonden materiaal en tot slot een overzicht van de uitgaven, welke voor de exploitatie in 1913 noodig zijn geweest.

Het is U allen bekend, hoe omvangrijk allengs de aan het Zoölogisch Station opgelegde taak is geworden. Niet alleen zijn de werkzaamheden, die er door het personeel van het Rijksinstituut voor Visscherijonderzoek worden verricht, in den loop der jaren uitgebreid, maar ook het aantal dames en heeren, die er tot vermeerdering hunner kennis en tot voorbereiding voor eenig examen korter of langer tijd komen doorbrengen, neemt voortdurend toe. Hetzelfde geldt voor de verzending van materiaal voor onderzoek aan particulieren, universiteits-laboratoria en andere instellingen van onderwijs.

Dank zij de iets ruimer geldmiddelen dan voorheen kunnen met zuinigheid en vlijt het onderhoud en de exploitatie uit de jaarlijks daarvoor beschikbare som worden betaald en behoeft slechts in buitengewone gevallen (waarover aanstonds meer) tot een beroep op de milddadigheid der leden onzer Vereeniging te worden overgegaan. Zoo heeft dan ook in het afgelopen jaar Uw Directeur de gewone onderhoudswerken kunnen doen verrichten en was er zelfs geld beschikbaar voor de zoo noodige vernieuwing van den voetingsmuur onder het ijzeren hek, dat aan de voorzijde van het Station prijkt. Die uit baksteen opgetrokken muur toch was tengevolge van het inwatern geheel vermolmd en uit de voegen geraakt, zoodat zich hier en daar bedenkelijke verzakkingen begonnen te vertoonen en het hek op vele plaatsen scheef kwam te staan en uit zijn verband raakte. Hieraan is nu voor goed een einde gemaakt: er is uit duurzamer materiaal een nieuw muurtje op de nog bruikbare oude fundamenteën opgetrokken, het ijzeren hek is nieuw gesteld en volgens de moderne methode met schooren in blokken van beton vastgezet, een en ander volgens de plannen en onder het toezicht van onzen buurman, den opzichter van den Rijkswaterstaat, die zooals vroeger met groote bereidwilligheid het dagelijksch toezicht op het onderhoud van het Station uitoefende en ons steeds met raad en daad terzijde stond. Het is hier de plaats, nog eens met nadruk er op te wijzen, van hoeveel voordeel voor ons Station deze medewerking is en hoezeer wij daarvoor de betrokken autoriteiten erkentelijk mogen zijn.

een onderwerp Uwer beoordeelen, welk gebruik hier een overzicht volgen uitgaven:

.	f	768.47 ⁵
.	»	5.10
.	»	26.40
.	»	130.73
.	»	42.14
.	»	169.20
.	»	385.82 ⁵
.	»	61.90 ⁵
.	»	812.24
.	»	78.76 ⁵
Totaal . . .	f	2480.78

Baarden dus in het afgelopen jaar de financiën van ons Station geen zorgen, datzelfde kan niet gezegd worden van de beschikbare ruimte. Het is in mijn oog niet noodzakelijk, dat dit verslag zich uitsluitend bepaalt tot hetgeen in het afgelopen jaar geschied is, het kan ook noodig zijn om in verband met opgedane ervaringen over de toekomst te spreken en zoo zoude ik hier nog een enkel woord willen zeggen over het gebrek aan ruimte, dat zich bij ons allengs doet gevoelen.

Zooals U bekend is, bevinden zich in het Station: de bibliotheek, drie werkkamers met vier werktafels, het aquarium met de pompinrichting en de bediendenkamer, zes vertrekken, die aan de Regeering in huur zijn afgestaan ten gebruike voor het Rijksinstituut voor Visscherijonderzoek, en op de bovenverdieping de woning van den Directeur.

Nu is de toestand langzamerhand zoo geworden, dat de bibliotheekkasten tot barstens toe gevuld zijn en er voor nieuwe aanwinsten geen plaats meer is. Nieuwe kasten in de bibliotheekkamer te plaatsen laat de beschikbare ruimte niet toe, een deel der boeken is reeds in een der werkkamers ondergebracht, maar dat is onpractisch gebleken en bovendien is in de werkkamers ook geen ruimte meer te missen. Integendeel, het is dringend gewenscht, dat er een of twee werktafels meer beschikbaar zijn. In de laatste jaren is het bezoek der jongere studenten, die natuurlijk allen graag in de vacantie en wel liefst in de maand Juli komen werken, zeer toegenomen. Het zijn in den regel dames en heeren, die nog niet zoover gevorderd zijn, dat zij zelfstandige onderzoekingen kunnen verrichten; het doel, waarmede zij naar den Helder komen, is vooral »vormen" te leeren kennen en hun aan de Universiteit opgedane wetenschap aan te vullen, door het onderzoek en de waarneming van de levende dieren der rijke Heldersche fauna. Om hun hierin tegemoet te komen, heeft Uw bestuur zich sedert eenige jaren de moeite gegeven, om met enkele onzer leden te overleggen, of zij zich beschikbaar wilden stellen ten einde den jongeren laboranten bij hunne studien behulpzaam te zijn. Het ligt intusschen voor de hand, dat deze op zichzelf voortreffelijke instelling alleen nut kan hebben, wanneer ook inderdaad zooveel mogelijk bezoekers gelijktijdig van de aanwezigheid van den »leider" kunnen profiteeren, zoodat het reeds vaak wenschelijk is gebleken althans in de zomermaanden over meer werktafels te kunnen beschikken.

Eindelijk vragen ook de gestadig zich uitbreidende verzamelingen van het Rijksinstituut, zoowel als van het Station zelf in de toekomst meer gelegenheid tot berging en daar alle beschikbare ruimten in gangen en op overloopen reeds in beslag zijn genomen, moest er, zij het ook noode, toe worden overgegaan, een deel der collectie in de kamer van den assistent-directeur van het Station onder te brengen.

Aan alle zijden dus behoefte aan meer lokaliteit. Hoe hieraan moet worden tegemoetgekomen is een vraag, die wellicht reeds binnen kort nader onder de oogen zal moeten worden gezien, en waaromtrent ik te zijner tijd de noodige voorstellen aan Uw Bestuur hoop te doen. Voorloopig bepaal ik mij er toe Uwe aandacht daarop te vestigen en keer thans weer terug tot de fata van ons Station in 1913.

Dan moet ik vooreerst melding maken van een schokkend voorval in den meest letterlijken zin van het woord. Zooals U bekend is, heb ik er in mijn laatste verslagen reeds bij herhaling op gewezen, dat de vlet, die ons indertijd door het Natuur- en Geneeskundig Congres was geschonken, sporen van ouderdom ging vertoonen. Die waren in het voorjaar van 1913 zoo toegenomen, dat onze deskundige het vaartuig, na meer dan

ciën van ons Station geen in de beschikbare ruimte. t verslag zich uitsluitend geschied is, het kan ook varingen over de toekomst woord willen zeggen over s doet gevoelen.

ation: de bibliotheek, drie m met de pompinrichting aan de Regeering in huur tuut voor Visscherijonder- n den Directeur.

orden, dat de bibliotheek- r nieuwe aanwinsten geen teekkamer te plaatsen laat boeken is reeds in een der ctisch gebleken en boven- eer te missen. Integendeel, e werktafels meer beschik- der jongere studenten, die el liefst in de maand Juli den regel dames en heeren, elfstandige onderzoekingen naar den Helder komen, is a de Universiteit opgedane en de waarneming van de m hun hierin tegemoet te jaren de moeite gegeven, zij zich beschikbaar wilden hunne studien behulpzaam t deze op zichzelf voortref- neer ook inderdaad zooveel zigheid van den »leider'' uschelijk is gebleken althans kunnen beschikken.

eidende verzamelingen van n zelf in de toekomst meer e ruimten in gangen en op st er, zij het ook noode, toe le kamer van den assistent-

okaliteit. Hoe hieraan moet wellicht reeds binnen kort zien, en waaromtrent ik te estuur hoop te doen. Voor- daarop te vestigen en keer in 1913.

en schokkend voorval in den bekend is, heb ik er in mijn wezen, dat de vlet, die ons g Congres was geschonken, waren in het voorjaar van het vaarttuig, na meer dan

twintig-jarigen dienst, kortweg afkeurde. Ik heb mij toen aanstonds wederom tot het evengenoemde Congres gewend, verslag gedaan van het gebeurde, in het licht gesteld, hoeveel voordeel wij zouden kunnen hebben van een vlet, die met een motor was toegerust en gevraagd om als bijdrage in de aanschaffingskosten van zulk een vlet een subsidie van f 500 te mogen ontvangen. Dit verzoek vond een gunstig onthaal en de subsidie werd toegekend. Ook het Provinciaal Utrechtsch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen had de goedheid een bijdrage te verleen van f 300, zoodat in den vorigen zomer reeds bijna de helft van de kosten voor een motorvlet, die op f 1600 à f 1800 werden geraamd, bijeen waren.

In Augustus nu had het bovenbedoelde voorval plaats: onze oude vlet, die voor het werk in de haven nog geregeld gebruikt werd, kwam, terwijl zij aan den kant lag te dobberen, in aanvaring met een torpedoboot en werd gedeeltelijk verbrijzeld. Daar het wrak niet meer waard was, gerepareerd te worden, richtte ik in November j. l. aan alle leden onzer Vereeniging en enkele andere vrienden van het Station de U bekende circulaire, met verzoek om verdere bijdragen voor de aanschaffing van een motorvlet. Het was een prettige gewaarwording, te ondervinden, dat mijn poging van vele zijden sympathie ondervond; tal van grootere en kleinere bijdragen kwamen in en alles bij elkaar genomen beschikt de directie van Uw Station thans over een bedrag van f 1636,25 en is een flinke motorvlet zoo goed als klaar.

Ik laat nu eerst een opgave van de bij mij ingekomen bijdragen volgen. Ontvangen werden:

van het Natuur- en Geneeskundig Congres.	f 500.—
» » Provinciaal Utrechtsch Genootschap.	» 300.—
» de heeren Mr. J. E. H. en A. E. K. (door tusschenkomst van Dr. Loman).	» 116.25
» den heer Mr. M. C. P.	» 100.—
» » » Prof. M. W.	» 50.—
» » » » H. J. v. A.	» 25.—
» » » » J. R.	» 25.—
» » » dr. J. C. C. L.	» 25.—
» » » Bn. Gr. v. Z.	» 25.—
» » » A. H.	» 25.—
» » » Prof. C. Ph. S.	» 25.—
» » » » C. A. P.	» 25.—
» » » » J. F. v. B.	» 20.—
» » » » C. K. W.	» 12.50
» » » J. H. R.	» 10.—
» » » dr. J. G. de M.	» 10.—
» » » » P. P. C. H.	» 10.—
» Mej. dr. M. B.	» 10.—
» den heer Dr. L. F. de B.	» 10.—
» » » Prof. J. W. v. W.	» 10.—
» » » M. C. K.	» 10.—
» » » dr. J. A. B. de H.	» 10.—
» » » » H. C. R.	» 10.—
» » » » A. C. O.	» 6.—

transporteere f 1369.75

	transport f1369.75
van de dames G. d. L., F. H. en A. S.	» 6.—
» den heer Prof. J. W. L.	» 6.—
» » » dr. B.	» 5.—
» Mej. dr. M. v. H.	» 5.—
» den heer D. B.	» 5.—
» » » B. S.	» 5.—
» » » dr. E. d. V.	» 5.—
» » » » P. N. v. K.	» 5.—
» Mej. J. S.	» 5.—
» de dames J. S. A. W., M. P. C. en R. v. d. M.	» 5.—
» Mej. E. d. V.	» 5.—
» den heer J. v. D.	» 5.—
» » » C. d. B. Jr.	» 5.—
» » » dr. J. E. W. I.	» 5.—
» Mej. M. J. K.	» 2.50
» den heer M. A. H. S.	» 2.50
» Mej. E. V.	» 2.50
» » v. L. en dr. D. F.	» 2.50
van den heer Prof. H. F. N.	» 2.50
» » » G. v. O.	» 2.50
» » » C. v. d. H.	» 2.50
» » » dr. L. P.	» 2.50
» » » » J. v. d. H. L.	» 2.50
» Mej. H. de B.	» 2.50
» den heer J. C. v. d. M. M.	» 2.50
» » » G. J. v. P.	» 1.—
» » » J. H. Jr.	» 1.—

Daarbij komen:

een bijdrage uit de kas van het Zoölogisch Station	» 100.—
het bedrag der door de Directie der Marine uitbetaalde schade- vergoeding voor de vernielde vlet.	» 60.—
het bedrag van de opbrengst van het wrakhout.	» 5.—

Totaal f1636.25

*Knorhaan
1913-1914.*

Het nieuwe vaartuig, dat den naam van »Knorhaan» gekregen heeft, is een Nieuwedieper vlet, lang 27 voet, van vurenhout, met eiken inhouten, kopervast, met teakhouten zittingsdoften en bovenreeling en voorzien van een z.g.n. kabelaring. Daarin werd geplaatst een 10 P. K. 2 cyl. Robertsmotor model 2 M met Bosch' hoogspanningsmagneetontsteking, staande aanzetbeweging, keerkoppeling en verdere installatie compleet, geleverd door de firma Bingham en Lugt te Rotterdam. Bij de onlangs gehouden proeftocht bleek de »Knorhaan» in stil water, doch met tegenwind ongeveer 12 K.M. per uur te loopen, hetgeen als een zeer behoorlijke snelheid mag worden beschouwd. Daar de vlet ook van een teakhouten kast over den motor zal worden voorzien en een soort van cockpit heeft, waarin gelegenheid is voor de berging van glas- en netwerk en verdere benodigdheden voor excursies en bovendien nog van riemen en reserve-zeiltuig zal worden voorzien, zullen de kosten in het geheel omstreeks f1700.— bedragen. Het aan deze som nog ontbrekende kan gereedelijk uit de exploitatie-kosten van het loopende jaar worden bestreden.

Ik kor
korter of
ben bezig
het doel,
Heldersch
der Meer
gel van 9
resp. 16 J
Van der l
Augustus;
Augustus;
resp. 5 S
de heer I
tot 2 Oct
Mede or
bij hun
Bemmelen
Station.
Voorts
Station er
voort, ter
kwam om
houden.
Met een
biologen,
beide med
assistent-di
toelieten, b
verschillend
bedienden
vooral in h

De verze
schaal plaat

Professor
en talrijke
Professor
ligo, 50 Ast
Professsr
3 haaien, 3
Professor
Professor
De heer
Mej. Van
De hoogle
Dr. Quix
Prof. Ehre
terwijl versc
werden aan
te Oude Pek
man te Am
Rotterdam.

transport f1369.75

. »	6.—
. »	6.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
d. M. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	5.—
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	2.50
. »	1.—
. »	1.—

on » 100.—

alde schade- » 60.—

. » 5.—

Totaal f1636.25

orhaan" gekregen heeft, arenhout, met eiken in- en bovenreeling en geplaatst een 10 P. K. hogspanningsmagneetont- en verdere installatie Lugt te Rotterdam. Bij haan" in stil water, doch loopen, hetgeen als een d. Daar de vlet ook van n voorzien en een soort le berging van glas- en arsies en bovendien nog orzien, zullen de kosten t aan deze som nog ont- n van het loopende jaar

Ik kom nu tot de personen, die zich in den afgelopen zomer voor korter of langer tijd in het Zoölogisch Station met onderzoekingen hebben bezig gehouden. Hun aantal bedroeg 21, de meeste kwamen met het doel, uit eigen aanschouwing de verschillende representanten der Heldersche flora en fauna te leeren kennen. Het waren: de heer Van der Meer Mohr van 19 Mei tot 7 Juni; de dames Voigt, Julius en Biegel van 9—28 Juni; de dames Schreuder en Haije van 30 Juni tot 13 resp. 16 Juli; Mej. Van de Werk van 1—26 Juli; de dames Wisse en Van der Meulen van 15—26 Juli; de heer Crèvecoeur van 27 Juli—11 Augustus; de dames De Gelder, Bastert en freule Van Dedem van 4—16 Augustus; de heeren Hammer en Van Oordt van 18 Augustus tot 6 resp. 5 September; de heer Van Dam van 18 Augustus—2 September; de heer De Gaay Fortman met eenige onderbrekingen van 8 September tot 2 October.

Mede om de hierboven genoemde dames en heeren behulpzaam te zijn bij hun werkzaamheden verbleven de hoogleeraren Nierstrasz en Van Bemmelen van 1—19 Juli resp. van 1—20 Augustus in het Zoölogisch Station.

Voorts vertoefde Mej. dr. M. van Herwerden van 7—19 Juli in het Station en zette er hare onderzoekingen over oxydeerende enzymen voort, terwijl eindelijk Dr. J. C. C. Loman van 14 tot 25 Juli tot ons kwam om zich met anatomisch onderzoek van Pycnogoniden onledig te houden.

Met een enkel woord moge ook nog melding worden gemaakt van de biologen, die gedurende het geheele jaar in het Station vertoeven, mijn beide medewerkers Dr. Tesch en Dr. Delsman, die beiden, de eerste als assistent-directeur, mij, voor zooverre hunne overige werkzaamheden dat toelieten, bij het beheer van het Station ter zijde stonden en vooral de verschillende laboranten steeds met raad en daad hebben bijgestaan. De bedienden vervulden trouw en met ijver de hun opgelegde taak, die vooral in het drukke seizoen niet altijd even gemakkelijk was.

De verzending van materiaal had ook in 1913 wederom op ruime schaal plaats. Zoo ontvingen:

Professor Nierstrasz te Utrecht: verschillende visschen, Sepia, Cancer en talrijke Arenicola, Asterias en Buccinum.

Professor Vosmaer te Leiden: een paar honderd haaien, 6 Sepia, 3 Lologo, 50 Asterias en 1 Lophius en andere beenvisschen.

Professsr Sluiter te Amsterdam: talrijke zeesterren, wulken, zeemuizen, 3 haaien, 3 Octopus, 2 Sepia en twee dozijn Oikopleura.

Professor Van Wijhe te Groningen: 3 roggen.

Professor Van Bemmelen te Groningen: haaien en zeepieren.

De heer Arendsen Hein te Utrecht: 1 zeeduivel.

Mej. Van Herwerden te Utrecht: een flesch zeewater.

De hoogleeraren De Vries, Stomps en Went: manden zeewier.

Dr. Quix te Utrecht: koppen van diverse visschen en bruinvisschen.

Prof. Ehrenbaum te Hamburg: een zending ansjovis en sprot, terwijl verschillende collecties van visschen en lagere dieren gezonden werden aan of ten dienste van de heeren Mos te Hilversum, Van Dam te Oude Pekela, de Visscherijschool te IJmuiden, den heer De Gaay Fortman te Amsterdam, Mej. Jonker te 's Graveland en het Gymnasium te Rotterdam.

Omtrent de geldmiddelen kan ten slotte nog worden medegedeeld, dat de uitgaven in het afgelopen jaar $f\ 2517,92\frac{1}{2}$ hebben bedragen. Deze post komt als geheel voor op de rekening en verantwoording van den penningmeester der vereeniging, die reeds een onderwerp Uwer besprekingen heeft uitgemaakt. Om te kunnen beoordeelen, welk gebruik van het genoemde bedrag is gemaakt, laat ik hier een overzicht volgen van de voor de exploitatie in 1913 gedane uitgaven:

A. Gebouw en terrein	<i>f</i> 735.76
B. Aquarium en vlet	» 103.45
C. Ameublement	» 13.90
D. Overige inventaris	» 63.57
E. Alkohol en chemicalien	» 74.07
F. Zoölogisch materiaal	» 166.19
G. Exploitatie in engeren zin	» 453.08
H. Schrijfbehoeften	» 54.65
I. Dienstpersoneel	» 774.50
K. Grondlasten enz.	» 78.75 ⁵
Totaal	<i>f</i> 2517.92 ⁵

DIEI